

Posudek oponentky diplomové práce

Katedra: Religionistiky
Akademický rok: 2014/2015
Název tématu: Mezináboženské vztahy na Pyrenejském poloostrově a Blízkém východě v 11.- 13. století (komparace)
Autor: Bc. Tadeáš Vala

Předložená práce se zabývá komparací mezináboženských vztahů na Pyrenejském poloostrově a Blízkém východě v rozmezí 11. a 12. století. Rozsah textu je na úrovni magisterské práce nadstandartní (184 stran včetně bibliografie) a její charakter je převážně historický.

Za kladný přínos textu považuji především podrobný popis vztahů mezi příslušníky abrahámovských tradic na Pyrenejském poloostrově. Oproti klasickým západním interpretacím, které v kontextu Andalusie zdůrazňují především „zlatý věk“ muslimské vzdělanosti a mírového mezináboženského soužití muslimů, židů a křesťanů, které slouží jako protipól k interpretacím dalších období, kdy je islám uvržen do „doby temna“, autor předkládaného textu poukazuje na variabilitu vztahů příslušníků abrahámovských tradic ve sledovaném období, které byly ovlivňovány nejen náboženstvím, ale také měnící se politickou situací. Důležité je také konstatování, že křesťané, kteří měli dlouholetou zkušenost soužití s muslimy, se k nim stavěli výrazně vstřícněji, než ti, kteří tuto zkušenost neměli – viz příklad Franků a jejich křížových tažení ať na Blízký východ či do Španělska.

Text obsahuje drobné nepřesnosti. Autor v kapitole *Islám a postavení „lidu knihy“* uvádí, že náboženství, která islám neuznává, jelikož nevěří v jedinstvo Boží, jsou dle jeho učení zcela nesprávná a *jejich vyznavači byli po muslimské expanzi postaveni před jednoznačnou volbu – přestup na islám, nebo smrt* (s. 21). Oproti tomuto radikálnímu tvrzení mluví např. historické doklady z Indie, kde již v 8. století Muhammad ibn al-Qasim učinil z příslušníků indických tradic *dhimmi*, tedy chráněný lid, který požíval podobných pravomocí jako „lid knihy“. Tento precedens byl dalšími vládci akceptován po dlouhá staletí.

K této interpretaci přispívá pravděpodobně mimo jiné to, že většina západních textů si k demonstraci postoje islámu ke konkrétním problémům na pomoc bere pouze korán a

naprosto opomíná vliv sunny, coby dalšího neméně důležité zdroje islámského učení (viz např. publikace Potměšil, Jan. *Šaría – úvod do islámského práva*, ze které autor také čerpá), což mimo jiné přispívá k monolitickému obrazu islámu.

Dále, postavení *dhimmi* v islámském konceptu nemělo za cíl křesťany a židy zrovnoprávnit (s. 35), jelikož z teologického hlediska to není ani možné, ale spíše tolerovat ve smyslu „snášet, strpět.“ Myšlenka náboženské rovnoprávnosti je ideou výrazně pozdější mající kořeny v západním myšlení.

V souvislosti s předloženým textem vyvstává důležitá otázka po aktivní roli židů v průběhu dějin. Autor se výslovně zabývá mezináboženskými vztahy mezi židy, křesťany a muslimy. První kapitola se věnuje vzájemným postojům monoteistických náboženství, kde jsou prezentovány postoje křesťanství k judaismu, křesťanské představy o muslimech a postoj muslimů k lidu knihy. Je zcela opominut postoj judaismu ke křesťanství a islámu. Přestože ve své náboženské tradici primárně s příchodem dalších dvou monoteistických náboženství nepočítá, v průběhu historické interakce se s nimi musel nějakým způsobem vypořádat. To však text nijak nereflektuje, a přestože pojímá židy jako náboženskou komunitu, jejich jednání v rámci popisovaných událostí redukuje na pragmatickou politiku. Tento přístup je ve výrazném kontrastu s popisy obrazu islámu v křesťanské literatuře (s. 43) a křesťanů v muslimské literatuře (s. 127), př. pohled muslimů na židy samotné (s. 52). Přestože židé byli na obou sledovaných území vždy podřízenou menšinou, jejich dobové názory na křesťany a muslimy by rozhodně stály za zmínku.

Čtení textu, jinak velmi kvalitního, kazí jeho jazyková stránka. Autor by si měl dát pozor především na shody podmětu s přísudkem, v nichž chyboval především v druhé polovině textu (s. 69 – pokusy nevznikli, s. 71 – výbuchy se šířili, s. 126 – spory udržovali apod.). Ke škodě jinak kvalitního textu je také množství překlepů, kterým se dá předejít.

Magisterskou práci po obsahové stránce považuji za velmi zdařilou. Bc. Tadeáš Vala prokázal schopnost vědecké práce, o čemž svědčí mimo jiné práce s bibliografií, která je nadmíru bohatá.

S ohledem na výše zmíněné doporučuji práci k obhajobě a hodnotím ji na **výbornou**.

Zuzana Černá, Ph.D.

V Pardubicích, 20.5.2015